

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V1

2017

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 70

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 9 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**Nasien van die leesbegrip:**

- Die fokus is op die begrip van die leesteks. Spel- en taalfoute word nie nagesien nie tensy dit die begrip/verstaan van die teks beïnvloed. (Taal- en spelfoute moet wel aangetoon word.)
- Vir **oop vrae** word geen punte toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
- Vrae wat aanhalings uit die leesstuk verg, word **nie gepeenaliseer** indien die aanhalingstekens ontbreek **nie**.
- Waar eenwoord-antwoorde gevra word en die kandidaat 'n volsin gee, is dit korrek **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer twee of drie feite/punte vereis word en die kandidaat gee 'n hele reeks, word **slegs** die eerste twee of drie feite/punte nagesien.
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie gepeenaliseer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit aanvaar.
- Aanvaar dialektiese variasies.

VRAAG 1 (Sien binne konteks na; sien betekenis na, nie woorde/taalgebruik nie.)		
Vraag	Antwoord	Punt
1.1	Die ontdekking van die gloeilamp ✓	1
1.2	Sy was self die slagoffer van min slaap./ As navorser/skrywer/kenner is sy bekend met slaappatrone./slegte slaapgewoontes. ✓	1
1.3	Edison glo dat baie slaap tot onproduktiwiteit lei terwyl Huffington glo dat jy deur slaap beheer oor jou lewe neem. Edison glo dat slaap tydmors is, maar Huffington glo dat goeie slaaphigiëne juis 'n belegging in jou gesondheid is. ✓✓	2
1.4	Die (vinnige) <u>tempo</u> van die nywerheidsrewolusies het tot <u>minder slaap</u> gelei. ✓ Die <u>ontdekking van die gloeilamp</u> (tydens die tegnologiesrewolusie) het <u>langer werksdae./meer werksure</u> per dag tot gevolg gehad. ✓ As gevolg van die <u>digitale era</u> is mense <u>24 uur aan die gang./werk mense oral./permanent</u> . ✓ <i>Die kandidaat moet die gevolg van elke rewolusie beskryf.</i>	3
1.5	Die paragraaf gee die rede vir slaapskuld./ Die paragraaf verskaf 'n verduideliking van wat met slaapskuld bedoel word./ Die titel word in die paragraaf herhaal./ Die kundige se uitsprake verleen geloofwaardigheid aan die titel./ondersteun die titel. ✓	1
1.6	Sekere noodsaaklike liggaamsprosesse kan nie plaasvind nie./ Die afskeiding van groeihormone kan nie plaasvind nie. Die geheue word nie verfris nie./ Leervermoë verbeter nie. ✓✓ <i>Die kandidaat bied enige TWEE gepaste negatiewe gevolge vir EEN punt elk aan.</i>	2

1.7	<p>Dr. King glo slaap is noodsaaklik (om van gifstowwe in jou liggaam ontslae te raak). ✓</p> <p style="text-align: center;">EN</p> <p>Mediese studente wat min slaap maak meer foute. ✓ Moegheid by skofwerkers/nagskofwerkers het al tot groot rampe/nywerheidskatastrofes/kernkragongelukke/by Tsjernobil/Three Mile Island gelei. ✓</p> <p style="text-align: center;">EN</p> <p>"wêreldwye" ✓</p>	1 2 1
1.8	<p>Dit verseker dat jou brein optimaal funksioneer. ✓ Jou brein moet geleentheid kry om te rus. ✓</p>	1 1
1.9	<p>Ja Die digitale tydperk waarin ons leef, veroorsaak dat mense nie genoeg slaap nie. Tegnologiese vooruitgang maak dit makliker om snags te kommunikeer/werk. Die tegnologiese era veroorsaak verhoogde werksdruk wat lei tot strenger spertye en dus minder slaap.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Nee Daar is baie mense wat met minder as ses uur se slaap normaal kan funksioneer. Daar is ouer mense en jong kinders wat genoeg slaap en nie slaapskuld het nie. Nie alle mense het toegang tot tegnologie wat hulle uit die slaap hou nie. Afgetrede persone het gewoonlik goeie slaapgewoontes hoewel 'n mens minder slaap wanneer jy ouer word. ✓✓✓</p> <p><i>Die kandidaat bied enige soortgelyke DRIE motiverings vir EEN punt elk aan.</i></p>	3
1.10	<p>Ja (Dr. Jeff King meld dat) genoeg slaap gifstowwe uit die liggaam verwyder (wat 'n gesonder liggaam/langer lewe verseker)./(Ander navorsers bevind) genoeg slaap verminder jou risiko op vetsug./diabetes./hoë bloeddruk./hartsiektes./depressie./eietydse siektes.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Nee Daar is nie voldoende mediese navorsing as bewys nie./ Bewyse is beperk tot afleidings van 'n kardioloog./ Die studies/navorsing is nie wêreldwyd gedoen nie. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied enige soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
1.11	<p>Selfone/televisie/alle vorme van media/stimulante/kafeïen/suiker ✓✓✓</p> <p><i>Die kandidaat bied DRIE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i></p>	3

1.12	<p>Ja Tieners besef nie dat te min slaap so gevaarlik kan wees nie.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Nee Die artikel spreek hoofsaaklik volwassenes wat al werk aan. Die teikengroep vir hierdie teks is volwassenes, dus sal tieners nie die teks lees nie. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied enige soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
1.13	<p>Die hond verstaan die man wat hom skel./reageer op die man se aanval./ Die hond neem 'n aggressiewe houding teenoor die oumense in./ Die strepies/uitroepetekens om die hond se kop dui aan dat hy hard blaf./vies is./kwaad is./ Die hond staan regop teen die draad. ✓</p> <p style="text-align: center;">EN</p> <p>Die man wys met 'n reguit vinger na die hond./ Hy kla by sy vrou dat die hond hom pla./ Sy gesig dui op beswaardheid/frustrasie./ Sy mond hang van ontevredenheid. Hy beledig die hond. ✓</p> <p><i>Die kandidaat kies EEN bewys by die hond en EEN bewys by die man.</i></p>	1 1
1.14	<p>Ja Dit beklemtoon die ironie/feit dat die man glad nie rus kry nie./ Dit beklemtoon dat die bure se hond hom nie rus toelaat nie./ondersteun die woorde van die man dat die hond nie sy versoek verstaan het nie./nie opgehou blaf het nie.</p> <p style="text-align: center;">OF</p> <p>Nee Die straatnaam het niks met die straatbewoners te make nie. ✓</p> <p><i>Die kandidaat bied EEN soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i></p>	1
1.15	<p>Albei tekste verwys na die knorrigheid van mense wanneer hul bure/ander faktore die oorsaak is dat hulle min slaap./ In TEKS A lei die bure se partytjies in die nag tot knorrigheid en min slaap terwyl die hond se aanhoudende geblaf in TEKS B die oorsaak is van knorrigheid en te min slaap. ✓</p>	1
1.16	<p>Die man is uitgeput omdat die hond hom uit die slaap gehou het, terwyl skofwerkers uitgeput is vanweë nagtelike werksure./ Die man se oordeel is aangetas, terwyl die nagtelike skofwerkers se oordeel hul in die steek laat wat werksfoute tot gevolg het. ✓</p> <p>Hartsiektes/hoë bloeddruk/diabetes/depressie/vetsug ✓</p>	1 1
		30
	TOTAAL: AFDELING A	[30]

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2****Nasien van die opsomming**

- Opskrif/titel: Daar word nie van kandidate verwag om die leesstuk van 'n opskrif/titel te voorsien nie.
- Kandidate moet die opsomming in hul eie sinne, in enige volgorde skryf.
- Slegs wenke wat in volsinne aangebied word, verdien punte.
- Rofwerk/bepanning moet duidelik aangedui word. Indien dit nie die geval is nie, word die eerste opsomming nagesien.
- Kandidate moet die korrekte getal woorde aandui.

- Punte word soos volg toegeken:
  - 7 punte vir 7 feite (1 punt vir elke feit)
  - 3 punte vir taal
  - Puntetotaal: 10

- Verspreiding van punte vir taal wanneer die kandidaat nie woordeliks aangehaal het nie:
  - 1–3 feite korrek: ken 1 punt toe.
  - 4–5 feite korrek: ken 2 punte toe.
  - 6–7 feite korrek: ken 3 punte toe.

- Verspreiding van punte vir taal wanneer kandidaat woordeliks aangehaal het.
  - 6–7 direkte aanhalings: ken geen punte vir taal toe nie.
  - 1–5 direkte aanhalings: ken 1 punt vir taal toe.

LET WEL:

- Tel van woorde:
  - Nasieners moet die aantal woorde wat gebruik is, tel.
  - Geen punte word afgetrek as die kandidaat nie die getal woorde aangedui het of as die getal woorde wat gebruik is, verkeerd aangedui is nie.
  - As die getal woorde oorskry is, lees tot by die laaste sin waarin die getal woorde oorskry word en ignoreer die res van die opsomming.
  - Korter opsommings wat die vereiste wenke bevat, mag nie gepeenaliseer word nie.

Identiteitsinligting moet so veilig moontlik gehou word en persoonlike inligting moet nooit op sosiale media beskikbaar gestel word nie. Moenie jou persoonlike dokumente in die vullisdrom gooi nie, verbrand dit eerder. Vermoeg ook e-posversoeke waarin jy persoonlike inligting moet bevestig. Wees bedag op die "419"-foefies en moenie aanlyn vriendskappe met vreemdelinge aanknoop nie. Registreer 'n "beskermdede registrasie" op jou ID om sodoende jou identiteit te beskerm.

Getal woorde: 67**OF**

AANHALING UIT TEKS		MOONTLIKE BEWOORDING	
1	<i>Jy moet jou identiteitsinligting in veilige bewaring hou.</i>	A	Identiteitsinligting moet veilig gehou word.
2	<i>Wees daarom versigtig watter inligting jy op sosiale media beskikbaar stel.</i>	B	Moenie persoonlike inligting op sosiale media beskikbaar stel nie.
3	<i>Verbrand persoonlike dokumente wanneer jy dit wil vernietig eerder as om dit in die vullisdrom te gooi.</i>	C	Moenie persoonlike dokumente in die drom gooi nie, maar verbrand dit.
4	<i>Wees boonop bedag op ongevraagde e-posversoeke wat jou vra om byvoorbeeld jou bankbesonderhede te bevestig.</i>	D	Vermy e-posversoeke waarin jy persoonlike inligting moet bevestig.
5	<i>Die SABVD sê mense moet bedag wees op sogenaamde "419"-foefies.</i>	E	Wees bedag op die "419"-foefies.
6	<i>Moenie hierdie "aanlyn vriendskappe" met vreemdelinge aanknoop nie!</i>	F	Moenie vriendskappe met vreemdelinge aanlyn aanknoop nie.
7	<i>Roy beveel aan dat mense by die SABVD 'n "beskermdde registrasie" op hul ID laat registreer.</i>	G	Registreer 'n "beskermdde registrasie" op jou ID.
		Getal woorde: 53	

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES

Nasien van hierdie afdeling:

- Spelling:
  - Eenwoord-antwoorde word nie gepenaliseer nie, al is die spelling nie korrek nie, tensy die spelling die betekenis van die woord beïnvloed en/of spelling die aspek is wat geassesseer word.
  - In volsin-antwoorde word verkeerde spelling net gepenaliseer indien die fout in die taalstruktuur getoets word.
  - Waar afkortings getoets word, behoort die punte op die regte plek te wees.
- Sinskonstruksies moet taalkundig korrek wees en in volsinne aangebied word soos in die instruksie aangedui.

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Vraag	Antwoord	Punt
3.1	Koop, verkoop ✓	1
3.2	maar/en/of/dog ✓	1
3.3	Die visuele voorstelling van blare/takkies waarop die letters staan, sluit by die tuingereedskap op die kruiwa aan. ✓	1
3.4	Dit lyk (vir my) of daar net tuinboubenodighede verkoop word. ✓	1
3.5	Die hemel span wyd oor ons oop. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n eie sin met hierdie bywoord aan.</i>	1
3.6	Oorreding/Beïnvloeding om die leser nuuskierig te maak (sodat hy/sy gaan kyk)/bewus te maak van die goedkoper opsie wat gebied word./ Manipulering om tot aksie oor te gaan. ✓ EN Ja Die koper het meer tuingereedskap aangekoop (want die kruiwa is swaar gelaai) as waarop sy gereken het.	1 1
3.7	... koop ons graag (wéér) by jou .../ Ons koop graag (wéér) by jou ... ✓	1
3.8	Die man sit op die bank terwyl hy televisie kyk. Die bank van die rivier het tydens die vloed oorstrom. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord met "bank" as homoniem aan.</i>	1
3.9	Klankverspringing/Metatesis ✓	1
		10

VRAAG 4: SPOTPRENT

Vraag	Antwoord	Punt
4.1	lewensbelangrik ✓	1
4.2	Die verskil tussen 'n ware heer en 'n barbaar word daardeur/hierdeur gemaak. ✓	1
4.3	wáre ✓	1
4.4	Sy wil hom (taktvol maniere) leer./ Sy wil die pa beïnvloed ten opsigte van goeie maniere. ✓	1
4.5.1	<u>Waarom/Hoekom/Waarvoor</u> moet 'n Viking sulke snert leer? ✓	1
4.5.2	Net konings het goeie maniere./hoef goeie maniere te hê. Hy moet soos 'n tipiese Viking optree. ✓	1
4.6	Ons skryf volgende week eksamen in ons hoofvak, <u>naamlik</u> Afrikaans. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke sin van sy/haar eie aan.</i>	1
4.7.1	Helga skree baie hard (vir Hägar sodat hy sommer platval/op die tafel gaan lê wat haar mag/die mag van haar woorde aantoon)./ Sy sê hom baie sleg/beledig hom (wat aantoon dat sy d.m.v. taal mag het). ✓	1
4.7.2	Ja Hy ondersteun haar nie./suggereer dat sy seun hom nie aan sy ma moet steur nie. OF Nee Hy het bloot twee vrae gevra sonder om ongeskik te wees./Niemand verdien om 'n buffel genoem te word nie. ✓	1
4.8	... kom jy deur die ganse land. ... stap jy deur die land. ✓	1
		[10]

VRAAG 5: ARTIKEL

Vraag	Antwoord	Punt
5.1	Kontaminasie ✓	1
5.2	sonder ✓	1
5.3	ontwikkelende ✓	1
5.4	millennia/millenniums ✓	1
5.5	Die lande waarvan melding gemaak word, is juis nie <u>arm</u> nie./ Die meeste mense wat daar woon, leef <u>armoedig</u> ./ Dis 'n gesin sonder lewensmiddele – hulle is <u>behoefstig</u> ./ Die kerk sorg vir mense wat <u>armlastig</u> is./ Baie lande van die wêreld is tans <u>hulpbehoewend</u> as gevolg van oorloë. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n eie sin met die antoniem (arm/armoedig/behoefstig/armlastig/hulpbehoewend) vir EEN punt aan.</i>	1
5.6	Dit ✓	1
5.7	e-we-knie-e/ e/we/knie/e ✓ <i>Ignoreer die deelteken indien die kandidaat dit wel gebruik.</i>	1
5.8	Hulle het nóg bedrog, nóg korrupsie geken. ✓	1
5.9	in ✓	1
5.10	Dit het baie implikasies <u>wat ons nog duur te staan gaan kom</u> ./ Dit het baie implikasies <u>waarvan jy later baie sal hoor</u> . ✓ <i>Die kandidaat bied 'n eie, gepaste byvoeglike bysin aan.</i>	1
		[10]
	TOTAAL AFDELING C:	30
	GROOTTOTAAL:	70